

בית המשפט המחוזי חיפה

26 אוקטובר 2020

ע"ו 37370-10-20 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה

השופט ש' ברלינר

בפני:

פלוני

המערער:

נגד

היועץ המשפטי לממשלה

המשיב:

פסק דין

1. ערעור על החלטת הוועדה הפסיכיאטרית הפועלת ליד בית החולים "מזור" מיום 7.10.20, בו מאושפז המערער בכפיה מכוחו של צו אשפוז שהוצא כלפיו על פי ס' 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 (להלן – החוק), מיום 7.11.01, לפיה הותר למערער להמשיך צאת לחופשות מאשפוזו בבית החולים למשך עד 48 שעות, בליווי בנו, אחת לשבוע.
2. עניינו של המערער בא לדיון בפני בית משפט זה עשרות פעמים, לאחרונה בע"ו 13539-01-20. על כן אין זה מן ההכרח לפרט אלא את תמצית הדברים: המערער לוקה בתחלואה כפולה ובאישיות דיסוציאלית. לחובתו עבר פלילי עשיר. ריצה גם מאסרים. במהלך השנים הוצאו כלפיו כמה צווי אשפוז, ובהם צו מיום 7.11.01 בתפ"ח 316/01 בו יוחסו לו עבירות מין במשפחה, ובהם אינוס. דין העבירה 20 שנות מאסר.
3. לאחר תקופה של אשפוז בלא יציאה לחופשות, החל המערער לצאת לחופשות קצרות ובליווי, בהמשך לחופשות כאמור למשך 6 שעות, ולבסוף הותר לו לצאת לחופשות בליווי למשך 48 שעות, בהן הוא יכול לשהות בבית, ליד בנו ושתי בנותיו. אשתו נפטרה, לפני 4 שנים, והוא יצא לאחרונה לפני כ-3 חודשים לחופשה של 48 שעות.
4. המערער מסביר כי הוא מאושפז תקופה ארוכה בבית החולים; רצונו להיות עם בני המשפחה ולפרנסם; הוועדה העריכה כי המסוכנות שבו נמוכה, ועל כן שעה שנתה עוד שנת אשפוז אחת, עד לתום התקופה המרבית של הצו, ראוי לסיים את האשפוז, ולשחררו לביתו, להיות אדם חופשי.
5. לכך מתנגדת המשיבה, אשר מפנה לרישומים הרבים על פני 7 עמודים של תדפיס המידע הפלילי לגבי המערער; לאירועים בהם הוא היה מעורב גם לאחרונה (בדיקת נייס גאי חיובית,

בית המשפט המחוזי חיפה

26 אוקטובר 2020

ע"ו 37370-10-20 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה

שימוש בארטון; לחומרת העבירות; לחוסר התובנה שבמערער, ולהיענות מועטה מצידו, אם בכלל, ליטול את הטיפול התרופתי לו הוא נזקק.

6. הוועדה בדקה את המערער, ובממצאי הבדיקה נרשם בין היתר כי "שיתוף (ה)פעולה חלקי. מנסה למזער כמעט להתנער ממעשיו הנפשעים כלפי בנותיו ואשתו. אינו מבין גם מדוע הן אינן רוצים את נוכחותו בביתם. לדבריו הוא אינו סובל ממחלה ... על פי דיווחי המחלקה מנסה להשיג ואף גונב טב' ארטון, אך מכחיש זאת. חסר כל תובנה למחלתו, שיפוט ובוחן המציאות פגומים בצורה ניכרת".

7. הוועדה השאירה בעינו את הסטטוס הנוכחי של האשפוז, ובנימוקי ההחלטה הסבירה, בין היתר, כי "מתוך היכרות עם המטופל קיים חשש שלאחר שחרורו תהיה היענות נמוכה או אפסית לנטילת טיפול ומעקב פסיכיאטרי. המטופל עלול להמשיך בשימוש בחומרים פסיכואקטיביים ומצבו הנפשי יתדרדר עד כדי חרפה פסיכוטית מחודשת. בפרק הזמן הנותר עד סיום מועד הצו ולאור העובדה שטרם השלים [המערער] תהליכים טיפוליים ושיקומיים כולל קושי במערכת תמיכה וטיפול בקהילה, יש צורך בהמשך אשפוזו בצו תקופה הניתנת בחוק ולפחות 3 חודשים". לאחר אזכור של העבירות החמורות אותן עבר המערער קודם לאשפוז, הוסיפה הוועדה ורשמה כי "נראה כי 20 השנים המקסימליות בגין העבירות אותן ביצע [המערער] כלפי בנותיו אינן בלתי סבירות בנסיבות אלה, מה עוד שהמטופל, תוך כדי אשפוז, בעת חופשה פגע שוב באשתו ובבתו, לאחר שנות אשפוז רבות, דבר שמעיד על אופיו והסכנה שעדיין נשקפת ממנו". לאחרונה היה המערער מעורב שוב בשימוש בנזק לאדם מבחוץ כי יביא לו כדורי ארטון, "מכאן", רשמה הוועדה, "שהמטופל עדיין שרוי בסבב של מעשים פליליים, דבר המוכיח על תובנה לקויה ביותר ולכן הוועדה סבורה שאין מקום בשלב זה לשקול שחרור".

8. בחומר שהונח בפני הוועדה נרשם גם כי "נעשו מס' נסיונות להביאו למימוש תוכנית שיקומית הכוללת תעסוקה וטיפול בהתמכרות – הנסיונות לא צלחו עקב היעדר שיתוף פעולה מצידו והעדר מוטיבציה כלשהי לשינוי" וכן כי "במסגרת תוכנית שיקום הוצע למטופל להשתחרר למסגרת הוסטל, [אך הוא] מסרב בכל תוקף ומביע רצון לחזור לביתו". עוד עולה מן החומר שבפני כי "לאחר תקופה ממושכת של אשפוז עם חופשות מוגבלות, הבנות המתגוררות בבית מביעות חששות ... (כי) ... התנהגותו תחזור להיות אלימה".

9. באשר לטיפול במערער נרשם במכתב אל הוועדה מיום 30.9.20 כי "בשל חומרת העבירה בגינה המערער מאושפז, מורכבותו והרגישות שעולה מצד המשפחה התקיימו מספר רב של דיונים בעניין הבניית תוכנית שחרור עבור המערער בפורומים שונים (הצגת מקרה בפורום ישיבות עו"ס, ישיבות בדיון רב צוותי של המחלקה, דיון רב מערכתי עם פסיכיאטר מחוזי ... דיון עם

בית המשפט המחוזי חיפה

26 אוקטובר 2020

ע"ו 37370-10-20 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה

הרווחה והמשפחה והנהלת בית החולים). "הרווחה והמשפחה מעודכנים כי השחרור של המערער מן האשפוז מתקרב, לאור תקופתו המרבית של הצו, "ומאז אנחנו בקשר רציף עימם כדי לבנות תוכנית שחרור אשר תענה לצרכי המטופל וכן לצרכי בטיחות הסביבה שלו (המשפחה הקרוב בעיקר). נעשה תהליך של "מסלול טיוב" מול המשטרה. יהיה קשר צמוד לבתו שהיא אפטרופוס, וקשר עם האחים האחרים עם העובדת הסוציאלית המטפלת בלשכת הרווחה".

10. עם כל ההערכה למאמצי בית החולים, לצוות המטפל, ולדיונים המעמיקים לגבי מצבו של המערער ובאשר לחשש ולצפוי כי יקרה לאחר שחרורו, בלית ברירה, עם תום תקופתו המרבית של הצו, הרשום והמפורט לעיל מעיד דווקא, להבנתי ולמרבית הצער, על הכשל של הטיפול בו, הן באשר לטיפול עצמו, הן באשר לאספקטים חשובים במעטפת החוקית והחוקתית כקבוע בדיון, לגביו, בסיטואציה הנוכחית.

11. באשר לתקופה המרבית: אין כל היגיון לקשור בין דין עונשה של העבירה (היינו, אורכה של תקופת המאסר המרבית) לבין מידת התארכות האשפוז של החולה במסלול הפלילי, הצריך להתאריך, לאחר תיקון מס' 8, כקבוע בס' 28(ב1) של החוק עד אשר יוברר "כי אין עוד הצדקה להמשך אשפוזו [של החולה המאושפז מכוח צו] נוכח מצבו הנפשי ונוכח מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, בשים לב למצבו הנפשי". להבנתי, מצבו הנפשי של המערער, ומסוכנותו באשר עלול לקרות לבני המשפחה אם יחזור הביתה, מחייבים את המשך אשפוזו במסלול הפלילי הקבוע בחוק, גם לאחר חלוף התקופה המרבית, ואך משגה חוקי הוא, פרי התפתחות היסטורית, שאין בה עוד צורך וטעם, לאור הקבוע בתיקון מס' 8 של החוק, בחיוב לסיים את האשפוז במסלול האמור, בתום התקופה המרבית.

12. מכשלה נוספת יסודה בכך שהואיל וצו האשפוז הוצא לפי ס' 15(א) של החוק, להבדיל מצו המוצא לפי הקבוע בס' 15(ב) של החוק, לא ניתן להחיל על המערער, לשם הגנה על בני משפחתו, צעדים ואמצעים בהם ניתן לנקוט על פי חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, תשס"ו – 2006. וממש זועק לשמים כי צעדים כאלה נדרשים במקרה דנן לשם הגנה על בנותיו של המערער, עם שחרורו.

13. עקב כך לא ניתן להגן כיאות על בנות המשפחה עם השחרור הקרב, וכל הדיונים והאמירות כמצוטט לעיל, ספק רב אם יהא בהם להערכתני, כדי להועיל, ואף הבדיקות לגבי המערער חסרות את העיקר: בדיקת מסוכנותו המינית על ידי מומחה בר סמכא, דבר שהמערכת המטפלת במערער, נמנעה מלעשותו. על כך ר' את הדיון בע"ו 23290-07-20 מיום 11.10.20 שם נרשם לגבי המשיב באותו תיק שביצע מעשה עבירה מיני:

בית המשפט המחוזי חיפה

26 אוקטובר 2020

ע"ו 37370-10-20 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה

"המשיב ביצע חד פעמית מעשה עבירה מיני חמור, אך הוא אינו עבריין, ובמיוחד אינו "עבריין מין" במובן חוק ההגנה, שכן צו האשפוז כלפיו הוצא על פי ס' 15(א) של חוק הטיפול, ולא על פי ס' 15(ב) של חוק זה. אציין, כי כיום, לאחר תיקון מס' 8 של החוק, המרחק בין שני אלה, צומצם, שכן גם הצו לפי ס' 15(א) מבוסס על בחינה מעמיקה של הראיות, על ידי בית המשפט המוציא את הצו, ולאחר שנמצא כי הראיות תואמות לעבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום. לדעתי, רצוי היה לאפשר לבית המשפט הפלילי הדין בעניינו של חולה שביצע מעשה עבירה מיני, להורות כי אף שצו האשפוז כלפיו מוצא לפי ס' 15(א) של החוק, הוראות מסוימות שבחוק ההגנה, יחולו עליו. עוד ראוי לאפשר לוועדה הפסיכיאטרית להיעזר במומחה מורשה מטעם מרכזי הטיפול לפי חוק ההגנה, לשם קבלת הערכת מסוכנותו המינית של החולה, במקרים בהם היא סבורה כי אין ביכולתה להעריך זאת בעצמה, בלא היוזקות למומחה חיצוני. על כך נרשם בע"ו 54394-07-13 כי

"אין לשלול היעזרות של הוועדה בהערכת מסוכנות מינית של החולה, מאת המומחה המוסמך לכך בחוק ההגנה, אף במקרה בו דנה הוועדה בעניינו של חולה המאושפז לפי סעיף 15(א) של החוק, כפי שעשתה הוועדה במקרה דנן, בקבלת הערכה מאת ד"ר ברגר. להבנתי, אין בכך חריגה מסמכות, וזו דרך פעולה רצויה כדי להעריך ביתר מיומנות ודיוק את המסוכנות המינית שבחולה, מחמת מחלת הנפש והשפעתה עליו."

ובע"ו 339139-08-13 רשמתי כי

"רצוי שהרכב הוועדה יכלול פסיכיאטר המוסמך להיות מעריך מסוכנות מינית לפי חוק ההגנה, כל אימת שנדרש דיון של הוועדה לגבי חולה לו יוחסו עבירות מין, בתיק הפלילי שבגינו ניתן כלפיו צו אשפוז, בין אם לפי סעיף 15(א) של החוק, ובין אם לפי סעיף 15(ב) של החוק."

.....
סעיף 25 של החוק קובע כי: "על ועדה פסיכיאטרית יחולו הוראות סעיפים 8 עד 11 ו- 27(ב) לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, בשינויים המחויבים". סעיף 8 של חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968 (להלן - חוק ועדות חקירה) קובע את תלותה של הוועדה בכל הקשור לסדרי הדין ודיני הראיות, כך שהוועדה מוסמכת "לקבל כל ראיה שהיא בכל דרך הנראית לה מועילה ולקבוע סדרי חקירתם של עדים". סעיף 9 של חוק ועדות חקירה מאפשר ליושב ראש הוועדה "להזמין ולחזור ולהזמין, אדם לבוא לפני הוועדה ולהעיד או להציג מסמכים ...". הוראות אלה מלמדות כי הוועדה יכולה להיעזר גם במומחה שעה שהיא סבורה כי ההיעזרות בו תורמת לבירור נאות של השאלות הניצבות בפניה.

....לאור האמור, מסקנתי היא כי הוועדה רשאית ומוסמכת, אם כי אינה חייבת, להיעזר במומחים מן המרכז להערכת מסוכנות מינית כדי לקבל את חוות דעתם ולשקול אותה בכלל החומר שבפניה בשאלה מהי מידת מסוכנותו המינית של החולה המאושפז לפי סעיף 15(א) של החוק בהיותו מחוץ למסגרת של

בית המשפט המחוזי חיפה

26 אוקטובר 2020

ע"ו 37370-10-20 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה

אשפוז או בחופשה, וכן בקשר לשאלה אלו אמצעים ראוי לנקוט, בנידון זה לאור המסוכנות המינית, במהלך החופשה."

14. אכן, עולה תחושה של דכדוך ותסכול כאשר הטיפול הממושך הניתן לחולה אינו מביא לתוצאה הרצויה, ונמצא כי חולה נזקק לאשפוז בכפיה שנים רבות, עד כדי מלוא התקופה המרבית של הצו, ואף מעבר לכך, אך במקרה חמור שעה שהמסוכנות שבו נשארת ממשיכה ועומדת בעינה, אין לומר כי התארכות האשפוז עד כדי כך, יש בה בהכרח פגיעה בלתי מידתית, בחירותו של החולה. הכל חרדים לחירותו ולכבודו, אך חירותם ושלומם של בני משפחתו חשובים לא פחות.

15. אנסה לסכם: להבנתי, לא רק שאין הצדקה במקרה דנן לסיים כעת את אשפוזו הכפוי של המערער במסלול הפלילי הקבוע בחוק לפני תום התקופה המרבית, אלא שאף ספק בעיני אם היה זה ראוי לאפשר לו לצאת לחופשות של 48 שעות לשהות בבית המשפחה. אולם, ערעור על כך לא הוגש, ואין ביכולתי להתערב בכך, בהליך הנוכחי.

16. לאור כל האמור, הערעור נדחה. החלטת הוועדה נשארת בעינה.

ניתן היום, ח' חשוון תשפ"א, 26 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.

שמואל ברלינר, שופט עמית